

Fördomar i skolböcker

Det har åtskilliga gånger varit skäl att framhålla att i skolböcker inte sällan finns uttryck för fördomar och föråldrade föreställningar samt missvisande och skeva redogörelser. Under de senaste veckorna har nya exempel på detta dragits fram. Dr Vilhelm Scharp påpekade (22 april) att behandlingen av judarna i våra historiska läroböcker i många fall inte bara är otillfredsställande i sin torftighet, utan också ägnad att — om också blott genom otympliga formuleringar — inge läsaren uppenbart felaktiga åsikter. Vida flagrantare är emellertid de fall som i en artikel i går refererades av fil. kand. Mia Berner Öste. I den geografi för gymnasiet som det här gäller karaktäriseras raser och folk på det enfaldigt primitiva sätt som är vanligt i slarviga samtal mellan okunniga människor. Kineserna är lata, föga religiösa och har böjelse för kommunism, armeniernas är goda människokännare, tyskarna är vetenskapliga osv. Barnsligheter som dessa är farliga, därför att de bilder av olika folk som barn inhämtar under sina skolår lätt stannar kvar hela livet igenom; det är här inte bara fråga om fördumning i största allmänhet, det kan också bli fråga om för samlivet människor emellan farliga fördomar.

Vid en genomgång av ett antal läroböcker i geografi blir intrycket att den av fru Berner Öste åberopade skriften på denna punkt ligger vida under normal standard. Men intrycket blir också att redogörelserna särskilt för rasfrågorna ofta är otillfredsställande. Det klagas inte tillräckligt hur schematisk och godtycklig hela uppdelningen i raser är, hur vaga kännetecken som det är fråga om, hur tvivelaktigt själva rasbegreppet är. Och ibland kan än mera väsentliga anmärkningar framställas. I Moberg-Näsmarks skolgeografi (2:a upplagan 1949) görs visserligen inga försök att teckna raskaraktärer, men redan de bilder som beledsagar den ytterligt utförliga framställningen är tvivelaktiga; vid sidan av en ovanligt stilig svensk, som säges representera den nordiska rastypen, presenteras ostbaltiska, alpina och dinariska rastyper genom fotografier av personer med ganska oroande utseende — det

är tydligen de ökända bildsamlingarna från Rasbiologiska institutets äldre skede som här spökar. I Nelson-Stolpes geografi för gymnasiet II (5:e upplagan 1951) tecknas även raskaraktärer; negerrasen förklaras i flera sammanhang underlägsen de andra raserna, och framställningen avslutas med följande fras: "För jordens heta områden ha negriderna (negreerna) stor betydelse som arbetskraft, även om deras självständiga insats för världsproduktionen ej är så stor, utan deras arbete mest skett under vit ledning." Författarna tycks vara okunniga om den rad amerikanska undersökningar som visar att skillnaderna i begåvning och över huvud psykiska egenskaper är liten eller ingen i detta fall.

Föreställningar om folk och raskaraktärer hör till de mest enfaldiga och skadliga uttrycken för gruppegoism. Skolböckerna och undervisningen borde verka för att rensa bort dessa föreställningar, som ungdomen så lätt bibringas på andra vägar, och i varje fall borde man inte ge näring åt vidskepseln.